

Konferencia a konzervgyárban

Lapunk tegnapi számában már beszámoltunk arról, hogy a KISZ Csongrád megyei Bizottsága „Fiatal műszaki értelmiség a negyedik öt éves tervért” címmel konferenciát sorát rendezte meg a megyében. Szegeden az elsőt tegnap tartották meg a konzervgyár klubhelyiségében. A tanácskozáson hat vállalat (konzervgyár, húspárló vállalat, paprikafeldolgozó, tejipari vállalat, ELIKER és a vendéglátó vállalat) fiatal műszaki gárdája vett részt. Rajtuk kívül megjelentek a mezőgazdaságban dolgozó fiatal műszaki értelmiség képviselői is. Az összesen negyvenegy résztvevőnek Harmatos József, az SZMT közgazdasági bizottságának vezetője és Palotai Jenőné, a KISZ Csongrád megyei Bizottságának munkatársa tartott előadást. Képünkön a konferencia résztvevőinek egy csoportja.

Panaszkodik az építőipar

Anyag nincs, maradunk tisztelettel...

A Szegedi Építőipari Kisz tavaly 62 millió forint értékű munkát végzett el. Az építőipari részlegük 27, a szakipari csoport 10,5, a gépészet, amelynek berkeiben a gázszerelők is dolgoznak, 24,5 millió forint értéket állítottak elő. Közel hatszáz ember találja meg a kátés munkahelyein megélhetését. Az is köztudott, hogy a szövetkezetet sokan és sokat szidják. Mi sem akarjuk védelmünkbe venni őket, mivel nem hibátlanok. Viszont dicséretükre válik, hogy tavaly, amikor a tiszaírvízvesztés és a sokáig tartó belvíz megrongálta a tápéi házakat, akkor vállalták az újjáépítést. Tápé községben 56, Újszegeden pedig 1 családi házat építettek fel, tettek lakhatóvá, bár a házak belső kimunkálása és a külső vakolás még hátra maradt.

Az is javukra írható, hogy 4 millió forint értékű állóeszközzel teljesítik a 60 milliónál több termelést. Mégis panaszkodnak, s alighanem joggal: őket is zavarja a gyenge anyagellátás, hiába szeretnének pontos időre elvégezni egy-egy építkezést, nem merik vállalni, mert nem biztos, hogy kapnak elegendő téglát, cementet, betonárut, faanyagot és így tovább. Anyag nélkül pedig nem lehet házat építeni, mint ahogyan tojást festeni sem lehet.

A példák valószínűleg nem egyediek, s nem csupán a szövetkezet érzi a gyenge anyagellátás hatását, hanem a többi — elsősorban kisebb — építőipari szervezet is. Vegyük sorjába gondjait. Az anyagokról annyit mondanak, hogy lehetséges tranzit és TÚZEP-telepi ár. Az első esetben a gyártó vállalatoktól érkező árut a vasúti kocsikból elvihetik alacsonyabb áron, míg a telepről kiszolgáltattott termékek ára 7—25 százalékkal is magasabbak lehetnek az előbbiből. S ha túlteng a telepi áron beszerzett anyagok mennyisége, akkor a szövetkezet akár tönkre is mehet, mivel miniszteri és árhivatali rendelkezések a társasházak építkezésénél maximált árakat írnak elő, melyektől eltérni nem szabad.

Vigyék a vagonokból, mondhatná a kívülálló, de nem így a TÚZEP, mivel nekik sem mindegy. A telepek a lakossági ellátásban vannak érdekeltve, illetve abban az árbevételben, amelyet a telepi ár garantál számukra. Pénzügyileg oly mindegy, hogy közület vitte-e el az árut telepi árfo-

lyamon, vagy Kiss János Rigó utcai lakos.

A másik „szakállas” panasza, hogy nem kapnak építőanyagot, sem olcsón, sem drágán. Érdemes szóról-szóra idézni egy megrendelésükre adott választ. Feladó a Beton- és Vasbetonipari Művek; „Tárgyban küldött számú megrendelésükre válaszul közöljük, hogy a 6300 darab B 80-as fűdembéléstest igényüket ez évben csak abban az esetben tudjuk biztosítani, amennyiben t. cím a fűdembéléstestek legvárhatóbb munkaszerőit biztosítja. Munkaszerő biztosítása nélkül szerződni nem tudunk, megrendelésüket, mint ez évi igényt tárgyalatlannak tekintjük. Sziklai Géza s. k., dr. Hajagos Károly s. k.” Van a betonipari cégnek olyan előre nyomtatott válaszelevele is — természetesen elutasító —, amelyben az indok ki van pontozva és a mindenkori akadályt kell csupán legépelni. Lehet, hogy a betonlemez gyártó vállalatnál kevés a munkakész, de ez sajnos nem vigaszt az építőiparnak, még kevésbé azoknak, akik házat szeretnének építtetni.

Milyen anyagok hiányoznak jelenleg? — érdeklődünk a szövetkezet vezetőinél. Sorolták: téglát, betonárut, faanyagot, különösen a parkettát. Rendeltek az idei első negyedére 150 ezer darab kisméretű téglát, 34 ezer darab B 30-as téglát, 23 ezer 6 centis válaszfal lapot, 20 ezer darab cserepet, de lassan eltelik a negyedév és még semmiből egyetlen darabot sem kaptak. Paradox, de azt mondják az építők, hogy mentségükre jött a havas, hideg idő. A TÚZEP válaszelevelét is elolvastam, többek között ez áll benne: „Vb. gorenada, áthidalógorenada, betonáru igénylésüket biztosítani, kielégíteni nem tudjuk. Parkettarendelésüket igazolni nem tudjuk...” Még szerencse, hogy udvarias hangnemből zárták levelüket: „Korábbi jó kapcsolatainkat a jövőben tovább szeretnénk erősíteni és minden törekvésünk arra irányul, hogy igényeiket maradéktalanul kielégítsük.” Sovány vigaszt, anyag nincs, maradunk teljes tisztelettel.

A parkettáról néhány megjegyzést. A szegedi falemegyárban készítették eddig a parkettát, de most abbahagyták. A DEFAG igazgatója azt mondta, hogy

nekik nem tartozik a profiljukba, fölük a népgazdaság mását vár, s nem parkettát. Évente 80 ezer négyzetméter parkettát készített náluk negyven ember, most ezeket a dolgozókat más munkaterületre helyezik át, ahol profiljukba illő és nagyobb nyereséggel bíró terméket állítanak elő. S a parkettakészítő gépek? Azokat lehet más cikkek gyártásánál is használni, de ha vevő jelentkezik rá, akár el is adják. Az építőiparnak parketta helyett hajpadlót kínálja a TÚZEP. Nem valószínű, hogy a társasházat építő emberek beleegyezzenek a padlós szobákba.

A kisebb építőipari szervezetek keresik helyüket iparágukban. A szegedi szövetkezet is ezt teszi, s a városi tanács támogatja őket abban az ügyekezetiükben, hogy segítséget kínáljanak a város szociális, kommunális igényeinek kielégítésében. A tanács 7 millió forint forrást ad a szövetkezetnek, amelyért cserébe évente 14 millió forint értékű kapacitást kap óvodák, bölcsődék, iskolák és szociális otthonok építésében, javításában. A szövetkezet hét társasházat épít Szegeden, s még be kell fejeznie a tápéi árvízkarosultak házait is. Hiába azonban az igekezetük, ha zavarja őket munkájuk végzésében a rossz és hiányos anyagellátás. Az első lépést az építőanyag-iparnak kellene megtenni.

Gazdag István

Testvérvárosaink

A Szolnok megyei Lapkiadó megjelentetett egy majd száz lap terjedelmű albumot *Tallin—Szolnok* címmel, *Egy elítélhetetlen barátság dokumentumai* alcímmel. Azt hiszem, elérkezett már az ideje, hogy Szeged testvérvárosairól is többet tudjon meg a Tisza-parti város lakói, mint amit róluk általában, iskolai tanulmányaiból, tévéből, rádióból, olykor a szegedi lapokból megtudhat. Azaz annak, hogy mi is hasonlóság van a mi és a szolnoki között, jelenét, jövőjét. S nemcsak egyikkel. Még a legtöbbet Odesszáról tudunk, ha másból nem, a Somogyi Könyvtár és a városi KISZ-bizottság 1967-ben megjelent kis bibliográfiájából.

Hasonló füzeteket kellene az illető városok közreműködésével kiadni Brnóról, Lódzról, Plovdivról, Drezdáról,

Kutatók a biológiai központból

Az épület körül még dolgoznak, ütéspótló gépek füstölögnek, munkások egyengetik a bitumént. Még benn, a hétezeres kutatóintézetben sincs minden készen. Festenek, csöveket igazgatnak, műszerek ládákat pakolnak, készülnek az április 2-ji avató ünnepségre. De az újszegedi kertészet helyén épült biológiai központba már hetek óta érkeznek a kutatók is, elfoglalják helyüket a szobákban és laboratóriumokban.

A második emelet egyik szobájában dolgozik dr. Farkas Gábor, az egyik intézet, a növényéleti vezetője, 15 tagú kutatócsoport élén.

Amikor kiderült, hogy a biológiai központ Szegeden épül fel — mondja az igazgató — aggódtunk, sokan majd nem vállalják a vidéki munkát. Szerencsére tévedtünk: jött mindenki.

— Miért?

— A különleges lehetőségek miatt. Csak a két legfontosabbat említem. Az egyik a műszerek ellátottsága. A mi intézetünk műszereinek értéke több mint 300 ezer dollár. Ilyen jól felszerelt intézet egész Közép-Európában nincs, és nincs olyan vérbeli biológus, akit ez ne vonzana. A másik nagy lehetőség, hogy nálunk kezdeményező munkára kaptak lehetőséget a fiatalok. Az intézetben 45 éves fejjel én vagyok a legidősebb. A tudományos munkában a 45 éves kutató fiatalnak számít. A hat nyelvet beszélő Farkas Gábor eredményei azonban meghazudtolják korát. A budapesti tudományegyetemen 1948-ban biológia szakos tanári diplomát szerzett és néhány évig az egyetemen maradt. Azután a mertonvási mezőgazdasági kutatóintézetben dolgozott, 1957—58-ban ösztöndíjas volt Kanadában, 1962-ben a Tudományos Akadémia növényéleti kutatócsoportjának lett a vezetője. Akkor kapta meg a tudományok doktora címet. Két év múlva az Akadémia levelező tagjává választották. 1964—65-ben az Egyesült Államokban tartott végfőnökségi előadásokat, 1969-ben a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának vendégként felosztendéig a szovjet biokémiai kutatásokat tanulmányozta. Egyébként összesen 40 országban volt alkalma megismerkedni a biológusok munkájával. Tudományos eredményeit, mintegy 80 — jórészt külföldön megjelent — tanulmány tartalmazza. *Növényi anyagcsere* címmel könyve 68-ban jelent meg.

— Milyen problémákkal foglalkozott?

— Mindenekelőtt a növények úgynevezett szárazságtűrősségének élettanával és a

betegség-ellenállás problémájával.

— Hogyan lehetne e munka legfontosabb eredményeit röviden összegezni?

— Majdnem lehetetlen. Mégis, a legfontosabb tény annak felismerése, hogy a növények vírusos, gombás és baktérium okozta betegségei változásokat idéznek elő a növények légzési anyagcserejében. Ezt a folyamatot magától értetődően nem emberi szempontból kell elgondolni. Ez a folyamat a cukorfeleségek biológiai elégetése; a növénynek szükséges energia ennek során termelődik. A betegségeknek ellenálló növényfajtákat így lehet felismerni. A légzés biokémiai mechanizmusán keresztül valósul meg a növények fertőzés elleni védekezése is.

— Hogyan kell ezt elképzelni?

— Az embereknek és az állatvilágban a fertőzés nagyrészt a véredényrendszeren keresztül keletkezik. Ez a fertőzési mód a növényvilágban ismeretlen: nincs szállítórendszer. A növényeknek a körököző oxidációt indukál és így saját magát mérgezi.

— Az intézetben folytatódna-e a kutatások?

— Természetesen és több más témán kívül foglalkozunk az úgynevezett fotoszintézissel, vagyis annak kutatásával, hogyan hasznosítja a növény a fényt.

— Mikorra dolgozik az intézet teljes létszámban?

— Két év múlva. Összesen 45 tudományos kutatónak ad munkát.

Ü. L.

Változatok egy témára

A téma a híd lábánál hever, a szegedi feljárónál. Játéktérnek hívják ifjúsági presszónak, mások ténedzserkaszinónak. Utóbbi címe néhány hete lapunkban szerepelt, egy késődelután, helyszíni szemle hangulatának, tapasztalásainak ürügyén. Akkor leírtuk, örülünk a Csongrád megyei Vendéglátó Vállalat kezdeményezésének, a fiatalok kulturált szórakoztatásának; az olcsó, szeszmentes, barátságos környezetű, zenegeppel, játékokkal felszerelt ifjúsági presszó úgy hiányzott Szegedről, mint a falat kenyér. Csak a jelzőkkel álltak hadilábon, úgy láttuk, a presszó és a játéktér barátságos környezetével, szeszmentességével bajok vannak. Megoldatlan az ellenőrzés, felügyelet, nincs szabályozott mértéke az indulatoknak, jogoknak, lehetőségeknek — magyarul: az ifjúsági presszó kulturálatlan, Társtalan a városban, nehezen állja egyedül a hírtelen rászabadult szilajkedvű ostromát.

Mit lehet tenni?

Riportunkat követően Szabó József, a megyei vendéglátó vállalat igazgatója kerekasztal-tanácskozást hívott össze a „tett színhelyén”. Mit lehet tenni? — adták egymásnak a szót az ügyben érdekeltek, s mire a javaslatok, tippek körüljárására ajándékolt 5 forintos couvert (mely természetesen utolsó filléréig elvásárolható, kiadását csak praktikus szempontnak javasolták az ajtóba) céltalan változat, mert azokat a kispénzű fiatalokat riasztaná el, akikre elsősorban számíthatnak — de haszontalan is, a szó legszorosabb értelmében, hiszen 20 százalékat adóba kellene kifizetni. Az ifjúsági presszó tudniillik közel sem tartozik a nagy üzletek közé, ahogy mondani szokás, nem bolt egy kereskedelmi cég-

nek. Ráadásul saját keretei között sem rendelkezhet önállóan: a szomszédos terem elektromos játéka a Belkereskedelmi Kölcsonzó Vállalaté, mely használati díj fejében nemcsak a bevétel 80 százalékára tart igényt, de a megváltott forgalmat sem nézné jó szemmel.

Summa summarum: a tanácskozás végén annyiban maradtak, kivonják a sört (természetesen a szeszitalokkal együtt), s ajtót nyitnak a játéktér felől is, hogy a társbérloknak alkalom adtán szabad kijáráruk legyen az utcára. Aztán majd meglátjuk — sóhajtott távozóban a vendéglátó igazgatója.

Szeszgőzös fejek

Minap elmentünk megnézni. Az ajtó valóban kinyílt a játéktér felől, a presszóból eltűnt a sör. A zene megszokás nélkül szólt a wurlitzerből mint máskor, s a látogatottságra sem lehet panasz: a helyiség tele volt fiatalokkal. Balogh Lászlóné, a fiatal üzletvezető azonban sírva fakadt.

Annak ellenére, hogy eltűnt a sör, semmi sem változott, csak a bevétel csökkent egyötödére. A korábbi 4 ezer forintos forgalom napra 700—800 forintra. A szomszédos Gambrinusban legalább olyan jó sört mérnek, mint ezelőtt náluk, s a szeszgőzös fejeknek egyetlen sarok igazán rövid séta a szellőzködésre.

Tetteket!

Nyomott a hangulat. Nincs felszolgáló, üres asztalok körül szólanul, nagykabátos, vizes szemekkel gubbasztanak. Akinek nem jut szék, a falnak támaszkodva nézelődik, hallgatja a zene. Hideg elői nappali meledék hely. Vajmi kevés köze van az ifjúságpolitikai elvekben megálmodott kulturált szórakozóparkhoz — és ha őszinték vagyunk, ebben a formájában értelmetlennek látszik a vendéglátó vállalat bevételi türelme is. Az ifjúsági presszónak segítő kezekre társakra van szüksége. Nem baráti szóra, ajánlatokra: tettekre...

Nikolényi István

P. L.